

Natuurbelevingsoefening

Foto - snapshot

Opzet en doelgroep

Kinderen van alle leeftijden kunnen deze eenvoudige oefening met veel plezier spelen. Er is geen voorbereiding voor nodig maar wel hoge concentratie. In dit spel gaat het om een heel normaal gedrag: "Moet je daar eens kijken!", maar het gedrag wordt als het ware enorm uitvergroot.

Vorbereiding

Kies een omgeving met een variatie aan natuurlijke verschijnselen. Sommige kinderen "zien" niet direct zoveel, en dan kun je beter een park of bos opzoeken. Anderen hebben wel oog voor heel veel natuurverschijnselen, en dan kun je deze oefening vrijwel overal buiten doen. Natuurlijk kun je de oefening ook opbouwen: eerst in het park, dan op het schoolplein.

Materiaal

Geen

Instructie aan de groep

Vooraf: Laat de groepsleden de directe omgeving een paar minuten in hun eentje verkennen: Wijs ze op natuurverschijnselen zoals een slakkenhuisje, een vreemde boomstam, een mierenhoop. Nog niet met elkaar erover praten!

1. Vorm tweetallen.
2. Een is de fotograaf, de andere de camera. (In het spel wordt later van rol gewisseld).
3. De camera sluit de ogen. Vanaf nu wordt niet meer gesproken.
4. De fotograaf leidt de camera naar een natuurverschijnsel en stelt de camera op: precies gericht op het verschijnsel. Liefst zonder woorden.
5. De fotograaf geeft een tik op de schouder van de camera en zegt "klik". De camera opent een paar seconden de ogen. Dan sluit de camera weer de ogen, en de fotograaf loopt met de camera naar het volgende natuurverschijnsel. Weer wordt een "foto" gemaakt.
6. Na ongeveer 5 foto's stopt de camerasessie. De camera vertelt wat hij of zij gezien heeft, de fotograaf wat hij of zij bedoelde te laten zien. Eventueel lopen de twee terug naar de plaatsen waar de foto's gemaakt zijn.
7. Wissel van rol en herhaal de stappen 2 tot en met 6.
8. De gehele groep kan de oefening nabespreken. Mogelijke vragen: Welke verschijnselen had de fotograaf gekozen; zag de camera wat de fotograaf wilde dat ie zag? Eventueel: Waarom niet? Had dat te maken met verschillen in ervaring, kennis, natuurbetrokkenheid tussen de twee? Breng als verdieping het idee van theoriegeladen waarneming in en bediscussieer die met de leerlingen. Bespreek eventueel ook de ervaringen van het leiden en geleid worden: Wat was moeilijker? Welke gevoelens riep het op. Veranderden die gevoelens toen de rollen omgedraaid werden?

Wat is de winst van deze oefening?

Mensen wijzen elkaar vaak op verschijnselen in de natuur, heel gewoon gedrag. De deelnemers aan deze oefening

- beleven het wijzen en het opvolgen van het wijzen intensief.
- bespreken met elkaar de natuurverschijnselen op de foto's.
- leren meer over het feit dat en waarom verschillende mensen verschillende dingen zien.
- denken na over het gegeven dat we theoriegeladen kijken.
- eventueel: leren (zich te uiten) over gevoelens van leiden en geleid worden.

Varianten

Natuurlijk kun je de oefening ook opbouwen: eerst op een makkelijke plaats zoals een park, dan op het (schijnbaar kale) schoolplein.

In een variant - of eigenlijk vervolg - op deze oefening worden de foto's "ontwikkeld" (zoals bij analoge fotografie). We bespreken deze variant hier in het kort. Ze vereist wel wat van de omgeving waarin ze plaatsvindt: kies een park- of bosrand die rijk is aan natuurverschijnselen en waar leerlingen gedurende minstens een uur vrij ongestoord hun opdracht kunnen uitvoeren. Span op ooghoogte een lang, vrij dun touw; afhankelijk van de groepsgrootte kan meer dan 50 meter nodig zijn. Na het uitvoeren van de opdracht, het 'maken van de foto's' kiezen de leerlingen ieder voor zich hun lievelingsfoto. Ze krijgen de beschikking over materialen zoals tekenpapier, klembord en tekenmaterialen (waskrijtjes, tekenpotloden) en beelden de foto af. Wie echt denkt niet te kunnen tekenen en liever een tekst maakt: dat is ok! De leerlingen hangen hun tekening (of tekst) met wasknijpers aan het touw op de plaats waar de foto gemaakt is. Afsluiten met een wandeling langs alle producten. Neem de producten mee en sier de school ermee op. Deze variant werkt fantastisch goed in samenwerking met het vak beeldende vorming of ckv en leidt tot nog meer soorten van leerwinst.

[Marcel Kamp, 11 01 2019; www.nvon.nl/ecologie]